

Poesia Anna Ballbona

Força de la natura

La branca, l'arrel, la "poma d'un aire rebel", "l'arbre del temps", "el meu vers alzinat", els vells còdols, "orbes bandades d'ocells", els rials, meandres, tesselles d'un cor, dunes amants, el cingle, l'esperver, el gorg clar, els ports allunyats... Susanna Rafart (Ripoll, 1962) fa entrar la natura en erupció per concentrar-la, amb gran densitat lírica i de significat a *La mà interior* (Meteora), el seu darrer poemari. Hi ofereix 31 poemes elegíacs que s'enlairen sustentats en elements de la natura, en una energia pregonada que Rafart sap embridar.

L'obra està carregada de musicalitat, un torrent poètic on desplega el seu domini del vers llarg i del ritme. Retorça el llenguatge –inequívocament barroc, en ocasions pot semblar excessiu ("el meu nocturn greu afany")– i també porta fins a l'extrem el vers. Depurat, però, d'un soroll sobrer, el lector hi trobarà uns poemes hermètics, que reclamen més d'una lectura per ser degustats. Hi emergeix amb força un aire ribià que impregna els versos i la tradició de l'autora. Versos que semblen venir enllà del temps i connectar conscientment amb aquesta tradició i amb l'avui.

L'artefacte és ben fermat i saltironeja una vegada i una altra per entre les imatges que Rafart construeix. El simbolisme, un altre dels seus senyals d'identitat, degoteja aquí amb un tint més realista. La primera part –*Les pomes furtives*– reuneix 13 elegies, que conreen un lament incessant al voltant del temps passat: l'amor, la felicitat, l'enyor, l'envelliment... "Pensa en l'espai que conserva el palmell en les fosques contrades / on no té enyor cap arrel", diu un vers del poema que enceta el llibre, "Elegia de la mà interior".

Susanna Rafart és autora d'una vasta obra poètica FRANCESC MELCION

També hi ha una reflexió crua i serena de la fragilitat del temps present i del temps viscut. "És el present una llera insegura on volaren un dia / orbes bandades d'ocells" per donar, un versos enllà, un cop de martell al record, que posa de manifest aquest llaurar el ritme i l'onada que llança el vers: "tot era un fris de combats, tard, i mancat de victòries". Conscient de tot això, a la segona part –*D'una mar, d'una plana*– sembla voler atrapar i fixar espais i moments concrets d'un estiu voladís, i en els poemes s'imposa el temps (verbal) present. "Dies d'agost, a la platja

jo temo la calma llaurada / del nou espigó". S'hi manté inalterable, això sí, la força lírica de les imatges: "com en el traç incomplet de l'artista que deixa els pinzells / i s'abandona al temor de decidir un altre llenç". La mediterraneïtat –de la mà d'Itàlia i el món clàssic– palesada en altres paratges de la seva obra, aquí sembla fer-se encara més present.

A la tercera part, de títol agressiu –*L'assassí de cants*– el to elegíac s'eleva una mica més, fins a esdevenir, en alguns fragments, pràcticament un crit. "Com han brillat els seus ulls, ara raïm d'escurçons!".

És ja un plany pels efectes irremissibles dels anys. "Temps que abandones el cap mutilat de l'estàtua als mars / d'herba furtiva que emprèn blava remor d'humitats", hi llegim.

Rafart és autora d'una vasta obra poètica, que ha fet incursions –molt ben acollides– en la narrativa, el conte i el dietari. *La mà interior* forma part d'una trilogia: aquest n'és el segon volum, anteriorment havia sortit *L'ocell de cendra* (Labreu, 2010), i queda pendent el primer de la trilogia, *La llum constant*, encara inèdit. L'esperem. *

La mà interior
Autora:
Susanna Rafart
Editorial: **Meteora**
Barcelona, 2011
Pàgines: **48**
Preu: **13 euros**

Narrativa Valèria Gaillard

Històries de gegants

Plantes d'interior
Autor:
Borja Bagunyà
Editorial:
Empúries
Barcelona, 2011
Pàgines: **304**
Preu: **17 euros**

Som al davant d'un llibre, no només interessant, sinó també rellevant. Per què? Doncs perquè *Plantes d'interior* no fa tuf de llibre encarregat –com molts que pululen a les llibreries amb més o menys sort– ni de novel·la bolet, sinó de literatura elaborada amb seny i un pam de rauxa. Bagunyà ambiciona dialogar amb una tradició literària que coneix (és professor d'estudis literaris a la Universitat de Barcelona) i s'instal·la en els corrents postmoderns per enarborar el lema: "Tota literatura és reflexió sobre la literatura". No obvia els cent anys d'història que ens separen de la narrativa del segle XIX. No aspira a narrar una his-

tòria ben escrita, sinó a trobar un recorregut nou en el laberint de la metaliteratura a què ens ha abocat el gir lingüístic. A forçar en una direcció insospitada la goma del llenguatge per indagar en la ficcionalitat de la realitat. Per això segueix una "poètica neuròtica" –com l'anomena– que, en contra de l'estètica de l'espontaneïtat imperant, aposta per una juxtaposició d'elements que espesseïxen la prosa. Sí. Llegir alguns dels relats de Bagunyà és un exercici per moments incòmode. Però atenció! No és una experiència gratuïta, sinó que forma part de la trama que absorbeix el lector i l'arrossega en la mateixa deriva que s'endú els perso-

natges, tal com passa a *La perspectiva adequada*, o a *Casa de nines*.

D'entrada, l'autor posa en tensió el gènere i, enllà d'un aparent recull, proposa una sèrie de relats que es poden llegir –per què no?– com una novel·la que traçaria les mutacions que ha patit el conte. Comença amb un relat diríem a l'estil d'avui, un nen gegant que creix fins a rebentar les parets del seu pis, i acaba amb un altre gegant, aquest de 348 quilos, que dialoga amb una veu interior que es manifesta en les notes a peu de pàgina. Entremig, els contes (que no tenen res a veure amb gegants) proposen un exercici en què l'autor juga amb les veus narratives i fa esclatar

una nova capa de realitat partint, de vegades, situacions aparentment costumistes.

Llegint l'argumentació fins aquest punt pot semblar que *Plantes d'interior* és un constructe literari hermètic, producte d'un onanisme mental. Però no. És un llibre obert que retrata amb agudesia (i no menys causticitat) la societat, perfilant personatges abocats a situacions sense cap ni peus, negociant constantment un sentit i només albirant, com un miratge, alguna veritat. Bagunyà –sí jo ve, sí, és del 1982–, no és la gran esperança blanca de la literatura catalana, sinó una realitat tangible, i això amb el seu tercer llibre. *